

Vermijd vage taal

vage woorden Hoe concreter hoe beter
Wilt u duidelijk en begrijpelijk overkomen? Wees dan zo concreet mogelijk in uw teksten en geef zo nauwkeurig mogelijk aan wat u bedoelt. Voorkom dat de lezer zich afvraagt: hoeveel, hoe vaak, in welke gevallen, wanneer wel, wanneer niet?

De volgende woorden kunnen vragen oproepen bij de lezer:

- een soort, een beetje, een keer, een paar, een stukje
- sommige, enkele, de meeste
- vaak, dikwijls, binnenkort, zo spoedig mogelijk
- min of meer, tot op zekere hoogte, hoofdzakelijk, soms, zelden, vooral, nu en dan, hier en daar, wel eens
- aanzienlijk, gedeeltelijk, veelal, in het algemeen, in enkele/sommige/veel/de meeste/nogal wat gevallen, misschien, wellicht, waarschijnlijk, eventueel, als het ware, hopelijk
- later, binnenkort, zo snel mogelijk.

U mag ze natuurlijk wel gebruiken, maar zorg dan dat u elders in de tekst mogelijke vragen van de lezer beantwoordt.

Vaag

U ontvangt zo spoedig mogelijk antwoord.
Wij zullen de schade waarschijnlijk gedeeltelijk vergoeden.
We verwachten van iedereen min of meer een stukje/een beetje commitment.

Concreet

U ontvangt binnen twee weken antwoord.
Wij zullen 60% van de schade vergoeden als ...
We verwachten van iedereen dat hij of zij dit en dat doet (concreet benoemen).

lege/vage woorden **smurftaal**
Formuleer nauwkeurig
Vaag zijn woorden die te pas en te onpas in allerlei betekenissen worden gebruikt. Welke betekenis dat precies is, mag de lezer zelf invullen. Een soort 'smurfen' of 'dingesen' dus. Ze irri-

stoplappen teren steeds meer mensen en bovendien loopt u het risico dat uw boodschap verkeerd overkomt. Vermijd deze vage stoplappen en geef nauwkeuriger aan wat u bedoelt. Hier volgen enkele veelvoorkomende smurfwoorden:

Realiseren

Daar realiseert de gemeente een nieuwe woonwijk.
Als we dit plan willen realiseren, moeten we nu echt aan de slag.

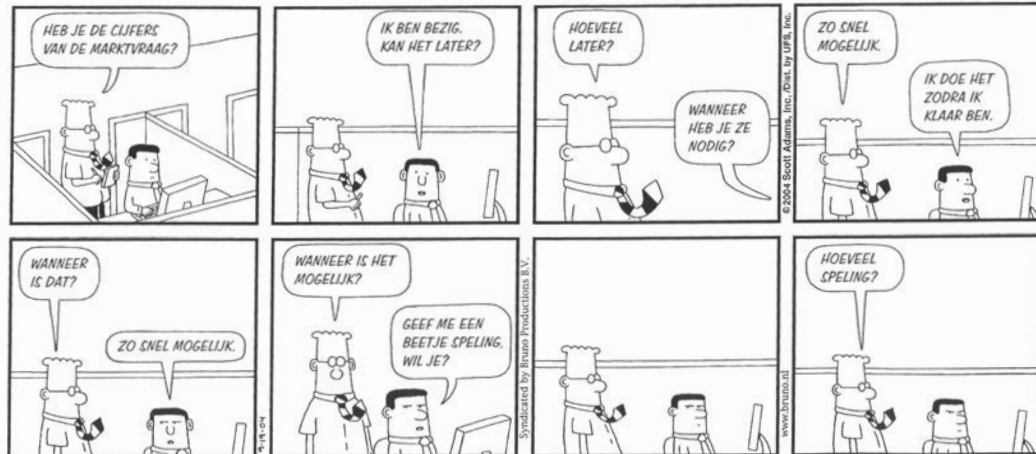
Daar bouwt de gemeente een nieuwe woonwijk.
Als we dit plan willen uitvoeren/verder willen uitwerken/tot een goed einde willen brengen, moeten we nu echt aan de slag.

Andere betekenissen van *realiseren*: aanleggen, bereiken.

Evalueren

We moeten nog evalueren of dit de juiste aanpak is.

We moeten nog bepalen/nagaan/vaststellen/beoordelen of dit de juiste aanpak is.

Andere betekenissen van *evalueren*: interpreteren, schatten, beschouwen.

Naar ... toe

Naar ... toe is eigenlijk alleen goed in de betekenis van *ergens naartoe gaan*. Bijvoorbeeld: Hij ging naar het congres toe. Tegenwoordig is het een smurfwoord dat een heel scala aan voorzetsels vertegenwoordigt. Niet erg duidelijk dus.

Dat is een mooi gebaar naar de klant toe.

Wij voelen ons verantwoordelijk naar onze mensen toe.

Dat is een mooi gebaar tegenover de klant.

Wij voelen ons verantwoordelijk voor onze mensen.

Andere betekenissen van *naar ... toe*: aan, in, met, op, naar, voor.

Communiceren naar

Je communiceert niet iets, maar kunt alleen communiceren *met* iemand over iets.

We moeten dit nog communiceren naar de directie (toe).

We moeten dit nog met de directie bespreken.

Andere betekenissen van *communiceren*: informeren over, overleggen aan, meedelen/vertellen/duidelijk maken aan.

Met name

Dit verschijnsel komt met name voor onder jongeren en dan met name onder kinderen uit kansarme gezinnen.

Dit verschijnsel komt vooral onder jongeren voor en in het bijzonder onder kinderen uit kansarme gezinnen.

Andere betekenissen van *met name*: voornamelijk, overwegend, namelijk, om precies te zijn.

Meenemen

Je neemt iets mee onder je arm of in je koffer. Maar gebruik *meenemen* niet als u *bespreken*, *overleggen*, *aan de orde stellen*, *te berde brengen*, *aandacht schenken aan* of *rekening houden met* bedoelt.

Zij neemt dat mee in het komende overleg.

Hij constateert dat er onduidelijkheden zijn en neemt dit mee terug naar de fractie.

Wij zullen dat in het definitieve plan meenemen.

Zij bespreekt dit/stelt dit aan de orde in het komende overleg.

Hij constateert dat er onduidelijkheden zijn en bespreekt dit met de fractie.

Wij zullen er in het definitieve plan rekening mee houden.

Rondom

Ook met het woordje *rondom* wordt heel wat afgesmurft. U gebruikt het goed in zinnen als: *de grachten rondom de stad, het gebied rondom Haarlem*. Tegenwoordig zien we het echter steeds vaker in de plaats van een voorzetsel.

Zij volgt de cursus 'Yoga rondom de geboorte'.

De zorg rondom de patiënt.

Hierin vindt u alles rondom de studie.

We bespraken de stand van zaken rondom de betalingen.

Zij volgt de cursus 'Yoga voor en tijdens de geboorte'.

De zorg voor de patiënt.

Hierin vindt u alles over de studie.

We bespraken hoe het stond met de betalingen.

(Ter) kennisneming

Ter kennisneming of *kennisnemen* zijn behoorlijk vaag. Wat bedoelt iemand als hij schrijft:

Ik heb kennis genomen van de stukken.

Heeft hij het gelezen? Op de stapel binnengekomen stukken gelegd? Gaat hij er iets mee doen, en zo ja, wat dan?

ter kennisneming

Ook bij het aankruishokje dat op veel standaardformuliertjes te vinden is, kan de lezer zich afvragen: wat is de bedoeling? Moet ik het bewaren, lezen, erop reageren, er zorgvuldig rekening mee houden?

Wilt u dit woord per se gebruiken, zeg dan nooit *ter kennisneming aannemen*. Dat is namelijk een vermenging van *voor kennisgeving aannemen* en *ter kennisneming verspreiden*. (Zie ook de checklist contaminaties, pagina 82.)

C.q.

We kwamen al eerder c.q. (casu quo) tegen als verouderde afkorting. Het is ook nog eens een vage afkorting die geregeld ten onrechte wordt gebruikt. *A c.q. B* betekent letterlijk: A, of als A niet aan de orde is, B. Goed is dus: *De directeur c.q. de secretaris kan het contract ondertekenen.*

Het gaat mis in de volgende zinnen:

Fout

Bij de meeste buslijnen verandert de route c.q. het lijnnummer.

Het bestuur heeft de bevoegdheid leden te schorsen c.q. te royeren in het geval dat de leden zonder geldige reden niet verschijnen op een scheidsrechterscursus c.q. de cursus niet met positief resultaat afsluiten.

Het CBR c.q. de examinerator is niet verantwoordelijk voor eventuele schade.

Zij houden van het strand c.q. zonnebaden.

Goed

Bij de meeste buslijnen verandert de route of het lijnnummer. Of allebei.

Het bestuur heeft de bevoegdheid leden te schorsen of te royeren als de leden zonder geldige reden niet verschijnen op een scheidsrechterscursus of de cursus niet met positief resultaat afsluiten.

Het CBR of de examinerator is niet verantwoordelijk voor eventuele schade.

Zij houden van het strand, vooral/in het bijzonder van zonnebaden.

In verband met

voorzetseluitdrukking De voorzetseluitdrukking *in verband met* is een eersteklas stoplap.

In verband met de geplande vertrektijd van 10.00 uur ...

De wedstrijd is afgelast in verband met de slechte weersomstandigheden.

Omdat we om 10.00 uur vertrekken ...

De wedstrijd is wegens de slechte weersomstandigheden afgelast.

Andere betekenissen van *in verband met*: doordat, door, met het oog op, als gevolg van, vanwege.

Schrap lege woorden

Dan is er nog een categorie vage woorden die u niet eens hoeft te vervangen, maar meestal gewoon kunt schrappen. Woorden als *aspect*, *component*, *dimensie*, *element*, *functie*, *gebeuren*, *mate*, *positie*, *sfeer*, *situatie* voegen meestal niets toe en maken uw tekst nodeloos omslachtig, ingewikkeld en lastig te volgen. Pure woordverspilling dus.

Vaag en omslachtig

Tijdens *het lesgebeuren* proberen onze leraren de zwakkere leerlingen *een stuk* extra aandacht te geven.

Dit staartsignaal van de hond voegt *een element* van dreiging toe aan de andere staartsignalen.

Natuurlijk zit er ook *een element* van toeval in *het hele gebeuren*.

In onze tijd zie je een persoonlijke *dimensie* van verantwoordelijkheid, wat ten koste gaat van de relationele *dimensie*, het ontmoeten van en omzien naar de medemens, en van de sociale *dimensie* van verantwoordelijkheid, het behartigen van het algemeen welzijn.

Het menselijk *aspect* van de helpdesk wordt hierbij overgeslagen of vergeten.

Het technische *aspect* van webdesign.

schrappen Nietszeggende stoplappen zijn ook: *ondanks het feit dat*, *in principe*, *in het kader van*, *in feite*, *eigenlijk*, *als het ware*, *zeg maar*. Als u ze schrapt, leest uw tekst veel vlotter.

Ondanks het feit dat ik *in principe* tegen vlees eten ben *in het kader van* onnodig dierenleed, ben ik *eigenlijk* niet helemaal consequent. *In feite* doe ik er net zo hard aan mee door leren schoenen te kopen. Zo treft *als het ware* *eigenlijk* bijna iedereen blaam, *zeg maar*.

Duidelijk en beknopt

Tijdens de les proberen onze leraren de zwakkere leerlingen extra aandacht te geven.

Dit staartsignaal van de hond maakt andere staartsignalen extra dreigend.

Natuurlijk speelt toeval hierbij ook een rol.

Wat wil de schrijver hier in hemelsnaam zeggen? Misschien het volgende: Het begrip verantwoordelijkheid lijkt in onze tijd puur ik-gericht. Verantwoordelijkheidsgevoel voor de medemens en het algemeen welzijn lijkt ver te zoeken.

Dat het om contact tussen mensen gaat bij de helpdesk wordt hierbij overgeslagen of vergeten.

De techniek achter webdesign.

Hoewel ik tegen vlees eten ben vanwege onnodig dierenleed, ben ik niet helemaal consequent. Ik doe er net zo hard aan mee door leren schoenen te kopen. En zo treft bijna iedereen blaam.

Splits lange zinnen op

Lange zinnen lezen lastig. Omdat er zo veel informatie in één zin staat, raakt de lezer al snel de draad kwijt. Uw boodschap komt daardoor minder duidelijk over. Ook omdat het verband tussen de verschillende zinsdelen niet altijd even duidelijk is. Om te begrijpen wat er eigenlijk gezegd wordt, moet je de zin als lezer soms drie keer doornemen. En wie zit daarop te wachten?

aantal woorden
per zin

Bovendien neemt het risico op fouten en een weinig fraaie stijl toe als de zin blijft uitdijen. Hou het simpel. Een zin van 20 woorden is al aan de lange kant, en boven de 25 woorden haken de meeste lezers af. Natuurlijk is het niet de bedoeling dat u allemaal zinnetjes van maximaal 10 woorden maakt. Dan loopt u weer het risico dat u vervalt in een staccato telegramstijl.

Er zijn allerlei oorzaken voor het ontstaan van lange zinnen. Denk aan de tangconstructies en lijdende vormen. Ook tussenzinnetjes en bijzinnen zijn dodelijk. En in hoofdstuk 3 leest u meer over voorzetseluitdrukkingen en andere formuleringen die uw zinnen onnodig lang maken.

De hamvraag is natuurlijk: hoe splitst u zo'n lange zin op? We bespreken stapsgewijs een aantal voorbeelden.

Zin 1

Hiermee zijn deze functies van opname in het FIS-bestand uitgesloten, ofwel omdat de vereiste opleiding of werkervaring te specifiek is, ofwel omdat onvoldoende aantoonbaar of aannemelijk is dat de functie landelijk gespreid in voldoende mate voorkomt. (36 woorden)

Hiermee zijn deze functies van opname in het FIS-bestand uitgesloten. Dit omdat de vereiste opleiding of werkervaring te specifiek is, of omdat onvoldoende aantoonbaar of aannemelijk is dat de functie landelijk gespreid in voldoende mate voorkomt.

Hoe hebben we deze zin gesplitst?

- In plaats van de zin door te laten lopen met *ofwel* zetten we een punt achter de hoofdzin.
- Om het verband aan te geven en van het vervolg een complete zin te maken, voegen we *Dit omdat* toe.

- De gesplitste zin is nu nog steeds vrij lang. Het kan nog bondiger en duidelijker:
- opsommingstekens** – Bijvoorbeeld door te werken met opsommingstekens. Als u een opsomming geeft, vergroot u altijd de leesbaarheid door de opsomming expliciet zichtbaar te maken.
 - omslachtig taalgebruik** – En *voldoende* betekent exact hetzelfde als het omslachtige *in voldoende mate*.

Dit leidt tot de volgende tekst:

Hiermee zijn deze functies van opname in het FIS-bestand uitgesloten. Dit omdat:

- de vereiste opleiding of werkervaring te specifiek is
- onvoldoende aantoonbaar of aannemelijk is dat de functie landelijk gespreid voldoende voorkomt.

Zin 2

Hoe kan de Nederlandse bevolking kennismaken met het perspectief van de patiënt en de beleving van de patiënten met betrekking tot het bevorderen van een positieve attitude ten aanzien van orgaan- en weefseldonatie? (33 woorden)

We willen dat de Nederlandse bevolking een positievere houding ontwikkelt tegenover orgaan- en weefseldonatie. Daarom willen we mensen laten zien wat de vooruitzichten van een patiënt zijn en hoe deze zijn ziekte beleeft. Hoe bereiken we dat?

De zin is ditmaal volledig op de schop genomen. Met opsplitsen alleen krijgt u hier nog geen begrijpelijke tekst. De lengte van de zin is slechts een van de problemen.

- voorzetselketens** – De zin leest zo lastig omdat hij bomvol zelfstandig naamwoorden staat die aan elkaar gekoppeld zijn met voorzetsels (met, van, van) en voorzetseluitdrukkingen (met betrekking tot, ten aanzien van). Zogenaamde voorzetselketens.
- voorzetseluitdrukkingen** – Werkwoorden, de woorden die een zin actie geven, staan er nauwelijks in. We zien alleen *kan kennismaken*. Van de oorspronkelijke werkwoorden *beleving* en *bevorderen* zijn zelfstandige naamwoorden gemaakt (de beleving, het bevorderen van); de zogenaamde naamwoordstijl.
- naamwoordstijl** – Bovendien staat de kern van de zin – een positieve attitude ten aanzien van orgaan- en weefseldonatie – achteraan. In de verbeterde versie is de kern voorop gezet.
- moeilijke woorden** – Het 'mooie' *attitude* is vereenvoudigd tot het begrijpelijker *houding*.

- Met *daarom* geven we het verband met de vorige zin aan.
- De beide naamwoordstijlen zijn opgelost. Eén keer door een andere omschrijving te kiezen voor *het bevorderen van een positieve attitude* en één keer door *beleven* als werkwoord te gebruiken.
- De vraag staat ten slotte los aan het eind.

puzzelzinnen

U ziet dat er soms heel wat gepuzzel nodig is om van een lange zin een soepel lopende en makkelijk te begrijpen tekst te maken. Daar hebt u misschien niet altijd zin in of tijd voor. Maar als u zo'n zin laat staan, legt u al dat puzzelwerk bij uw lezer neer. Die haakt onherroepelijk af, waardoor uw boodschap niet of op zijn best gedeeltelijk overkomt.

Zin 3

Derhalve zal de contractprijs voor 2006 aangepast worden aan de resterende looptijd, te weten € 3.234,50 excl. btw, dit overeenkomstig de overeengekomen betalingsvoorwaarden, waarvoor u bijgaand onze desbetreffende factuur in tweevoud ontvangt. (32 woorden)

De contractprijs voor 2006 is daarom aangepast aan de resterende looptijd. Deze bedraagt nu € 3.234,50 exclusief btw. Dit conform de overeengekomen betalingsvoorwaarden. Bijgaand treft u de factuur in tweevoud aan.

tussenzinnen bijzinnen ouderwetse woorden

De lange zin wordt dit keer veroorzaakt doordat de schrijver alle informatie in één zin probeert te proppen. Hij gebruikt tussenzinnetjes (*te weten ... btw, dit ... betalingsvoorwaarden*), een bijzin (*waarvoor ... ontvangt*) en ouderwetse woorden (*derhalve, te weten, desbetreffende*).

- In de verbeterde versie zijn de tussenzinnetjes en de bijzin opgenomen als aparte zinnen. U kunt zich daarbij nog afvragen of *Dit conform de overeengekomen betalingsvoorwaarden* niet gewoon weg kan. Dat lijkt nogal vanzelfsprekend en overbodig.
- De zin klinkt eigentijdser zonder de ouderwetse woorden.
- Door *overeenkomstig* te vervangen door *conform* is ook de woordherhaling van *overeenkomstig* en *overeengekomen* opgelost.
- Ziet u ook dat *zal eruit is*? Er is hier helemaal geen sprake van toekomstige tijd. Het bedrag is immers al aangepast.

woordherhaling